

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 115/2022
01.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Виолета Тасић, адвокат у ..., против тужене Здравствене установе „Апотека Врање“ из Врања, чији је пуномоћник Миомир Тасић, адвокат у ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1166/21 од 22.09.2021. године, у седници одржаној дана 01. септембра 2022. године, донео је следећу:

ПРЕСУДУ

Ревизија тужиље се **УСВАЈА, ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 1166/21 од 22.09.2021. године и пресуда Основног суда у Врању П1 1496/2017 од 17.12.2020. године у делу којим је одбијен тужбени захтев за поништај решења о престанку радног односа, тако што се поништава, као незаконито, решење туженог ЗУ Апотека Врање из Врања о престанку радног односа тужиље АА, број .. од 25.10.2017. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 1166/21 од 22.09.2021. године и пресуда Основног суда у Врању П1 1496/2017 од 17.12.2020. године у одбијајућем делу за тужбени захтев за новчано давање и у делу којим је одлучено о трошковима парничног поступка и у том делу се списи предмета враћају првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању П1 1496/2017 од 17.12.2020. године, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиље којим је тражила да се поништи, као незаконито, решење туженог о престанку радног односа тужиље број .. од 25.10.2017. године, као и да се обавезе тужена да тужиљи исплати накнаду штете у висини од 10 зарада, које је тужиља остварила у месецу који претходи месецу у коме јој је престао радни однос у укупном износу од 702.368,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе. Ставом другим изреке обавезана је тужиља да туженој на име трошкова парничног поступка накнади износ од 99.500,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1166/21 од 22.09.2021. године одбијена је, као неоснована, жалба тужиле и потврђена је првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиле је изјавила дозвољену и благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. Закона о парничном поступку (ЗПП), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиле основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиле је била у радном односу код туженог на радном месту ... до 31.10.2017. године, када јој је престао радни однос на основу оспореног решења. Првостепени суд је утврдио увидом у решење о отказу уговора о раду да је тужиле престао радни однос из разлога што је тужени, услед нове организације рада укинуо радно место ..., чиме је престала потреба за радом запослене – тужиле. Радни однос запослене је престао 31.10.2017. године. Тужиле је оспорила законитост решења, истичући да је супротно одредби чл. 132. Посебног колективног уговора за здравствене установе, који предвиђа да послодавац не може да откаже уговор о раду проглашењем технолошког вишка представника запосленог за време обављања функције, с обзиром на то да је тужиле обављала функцију члана извршног одбора организације Синдикалне акције (ОСА), која је регистрована решењем Министарства бр. 110-00-374/2016-02 од 23.03.2016. године. Чињеницу да је Организација синдикалне акције Здравствена установа Апотека Врање уписана у регистар синдиката је првостепени суд утврдио на основу наведеног решења Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања РС. Утврђено је и да је тужиле била члан извршног одбора синдикалне организације, и репрезентативност те синдикалне организације код туженог послодавца. Тужиле је навела и да јој отпремнина није исплаћена до дана подношења тужбе и из тог разлога, такође, сматра да јој је на незаконит начин отказан уговор о раду. Из садржине решења о исплати отпремнине број .. од 31.10.2017. године, утврђено је током поступка да је тужиле признато право на исплату отпремнине у укупном износу од 163.248,40 динара, а који ће износ бити исплаћен именованој након преноса средстава од стране РФЗО, на жиро рачун туженог. Током поступка тужиле је преиначила тужбени захтев тако да уместо враћања на рад потражује накнаду штете у износу од 10 зарада. На основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђено је да би тужиле, да је радила, остварила у месецу септембру бруто зараду у износу од 70.236,89 динара, односно нето зараду у износу од 49.236,06 динара. Према Правилнику о организацији и систематизацији послова у Здравственој установи Апотека Врање бр. .. од 26.05.2017. године дошло је до брисања радних места, између осталог, и радно место ..., на ком је радила тужиле. На ову измену Правилника дата је сагласност Министарства здравља.

Код тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, позивом на примену члана 179. став 3. тачка 1. и члана 188. став 2. Закона о раду, становишта да је тужени доказао да отказ уговора о раду тужиле није последица њене активности у синдикату на месту члана извршног одбора синдиката, већ је продукт насталих промена код туженог и брисања радног места на ком је тужиле радила, а које становиште прихвата и другостепени суд. Из наведених разлога нижестепени судови налазе да захтев тужиле није заснован на закону, те одбијају тужбени захтев за поништај решења

туженог о престанку радног односа и накнаду штете у висини од 10 зарада, које је тужила остварила у месецу који је претходио престанку радног односа, са припадајућом законском затезном каматом.

Врховни касациони суд је становишта да су нижестепени судови на утврђено чињенично стање погрешно применили материјално право код одлучивања о захтеву за поништај решења о престанку радног односа.

Основани су наводи ревидента да су нижестепени судови погрешно закључили да се ради о законитом отказу, а да су пропустили да примене Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС“ број 1/15), који је закључен на период од три године и који је важио у време доношења предметног решења о престанку радног односа тужиле.

Са тим у вези, одредбом члана 188. Закона о раду прописано је да послодавац не може да откаже уговор о раду нити на други начин да стави у неповољан положај представника запослених за време обављања функције и годину дана по престанку функције, ако исти поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду и то, између осталог, именованом или изабраном синдикалном представнику, чији број се утврђује колективним уговором односно споразумом синдиката са послодавцем.

Посебан колективни уговор за здравствене установе, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС“ број 1/15), у члану 132. прописује да послодавац не може да откаже уговор о раду, нити на други начин да стави у неповољан положај (распоређивање на друге, мање плаћене послове, распоређивање у другу организациону целину, упућивање на рад у друго место рада, упућивање на рад код другог послодавца, проглашавање технолошким вишком) представника запослених (председник синдикалне организације, синдикалне подружнице, синдикални повереник, чланови органа синдиката, председник окружног, градског, покрајинског и републичког одбора) за време обављања функције и по престанку функције, у складу са законом. Послодавац је обавезан да функционере синдиката, по истеку функције, врати на послове које су обављали пре избора, односно на одговарајуће радно место.

Имајући у виду напред цитиране одредбе Закона о раду и важећег Колективног уговора код послодавца, и утврђено чињенично стање, по оцени Врховног касационог суда, решење туженог од 25.10.2017. године, којим је тужилји отказан уговор о раду због престанка потребе за њеним радом услед технолошких, економских и организационих промена због укидања радног места ... (број извршилаца 1), донето је противно одредби члана 188. Закона о раду, члана 132. Посебног колективног уговора туженог, будући да је тужила неспорно била члан извршног одбора Организације Синдикалне акције чија је репрезентативност утврђена, а због чега, као овлашћени представник запослених, ужива заштиту од отказа због технолошких, економских, или организационих промена, услед којих је престала потреба за њеним радом. Према члану 188. Закона о раду и Колективном уговору туженог, представнику запослених послодавац може да откаже уговор о раду само уколико не поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, што овде није случај. Такав став изражен је и у пресуди Врховног касационог суда Рев2 2945/2017 од 28.02.2020. године.

То су разлози због којих је Врховни касациони суд применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

У погледу тужбеног захтева тужиље који се односи на накнаду штете у износу од 10 зарада, које је тужилца остварила у месецу који претходи месецу у коме јој је престао радни однос у укупном износу од 702.368,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом, Врховни касациони суд указује на то да нижестепени судови због погрешне примене материјалног права нису потпуно утврдили чињенично стање, због чега нема услова за преиначење нижестепених пресуда у том делу. Наиме, одредбом члана чл. 191. ст. 5. Закона о раду прописано је да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, а запослени не захтева да се врти на рад, суд ће на захтев запосленог, обавезати послодавца да запосленом исплати накнаду штете у износу од највише 18 зарада запосленог, у зависности од времена проведеног у радном односу код послодавца, година живота запосленог и броја издржаваних чланова породице. Наведене критеријуме из цитираног члана за оцену основаности потраживања накнаде штете управо у висини од 10 зарада првостепени суд није ценио.

У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично стање, имајући у виду примедбе из ове пресуде, а потом донети правилну и закониту одлуку и одлучиће и о трошковима целокупног поступка.

То су разлози због којих је Врховни касациони суд примењујући процесна овлашћења из члана 416. ст. 2. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу другом изреке пресуде.

**Председник већа – судија
Бранко Станић с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**